

Турчанікова Г.О.
ад'юнкт кафедри ТСП ДДУВС

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ФОРМ СЛУЖБОВО-БОЙОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СИЛ ОХОРОНИ ПРАВОПОРЯДКУ ПІД ЧАС ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОВЕДЕННЯ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ ОПЕРАЦІЙ

З реформуванням сектору безпеки України, на виконання Конституції та законів України, актів Президента України та постанов Верховної Ради України, прийнятих відповідно до Конституції та законів України, актів Кабінету Міністрів України та з метою підвищення готовності сил і засобів до ефективного вирішення загроз національній безпеці України, та сил безпеки, зокрема як правоохоронних та розвідувальних органів, державних органів спеціального призначення з правоохоронними функціями, сил цивільного захисту та інших органів, на які Конституцією та законами України покладено функції із забезпечення національної безпеки України, потребує нормативно-правового врегулювання низка проблемних питань службово-бойової діяльності сил охорони правопорядку, у тому числі і організація та проведення поліцейських та спеціальних поліцейських операцій.

На виконання поставлених перед правоохоронними органами завдань із забезпечення публічної безпеки і порядку [1, пп. 1 п. 1 ст. 2], охорони прав і свобод людини, а також інтересів суспільства і держави [1, пп. 2 п. 1 ст. 2], протидії злочинності [1, пп. 3 п. 1 ст. 2], захисту та охорони життя, прав, свобод і законних інтересів громадян, суспільства і держави від злочинних та інших протиправних посягань, охорони громадського порядку та забезпечення громадської безпеки, а також у взаємодії з правоохоронними органами – із забезпечення державної безпеки і захисту державного кордону, припинення терористичної діяльності, діяльності незаконних воєнізованих або збройних формувань (груп), терористичних організацій, організованих груп та злочинних організацій [2, ст. 1] Міністерством внутрішніх справ України в межах повноважень, передбачених законом, на основі і на виконання Конституції та законів України, актів Президента України та постанов Верховної Ради України, прийнятих відповідно до Конституції та законів України, актів Кабінету Міністрів України [3, п. 9] та з метою підвищення готовності сил і засобів до ефективного проведення поліцейських операцій прийнято низку нормативно-правових актів, які регламентують організацію та порядок проведення поліцейських операцій.

Із затвердженням нормативно-правових актів, які регламентують організацію та порядок проведення поліцейських операцій, прослідковуються логічна послідовність і методичність у реформуванні сектору безпеки України та сил безпеки, зокрема, як правоохоронних та розвідувальних органів, держав-

них органів спеціального призначення з правоохоронними функціями, сил цивільного захисту та інших органів, на які Конституцією та законами України покладено функції із забезпечення національної безпеки України [4, пп. 17 п. 1 ст. 1].

Нормативне врегулювання низки проблемних питань службово-бойової діяльності сил охорони правопорядку, загалом та підрозділів Національної поліції і військових частин (підрозділів) Національної гвардії зокрема, з питань реагування на загрози національній безпеці сприяє вирішенню завдань із злагодженості застосування підрозділів, координації їх дій, розумному використанню сил та засобів для вирішення поставлених завдань зокрема та забезпечення адекватного, відповідного, законного, пропорційного і ефективного реагування на явища, тенденції і чинники, що унеможливають чи ускладнюють або можуть унеможливити чи ускладнити реалізацію національних інтересів та збереження національних цінностей України.

Відповідно, нормативне врегулювання знайшли проблемні питання формування понятійного апарату службово-бойової діяльності сил охорони правопорядку довкола яких точилась жвава наукова дискусія протягом усіх років незалежності України.

Спираючись на викладене, слід підсумувати, що, аналізуючи організацію та порядок проведення поліцейських операцій крізь призму поставлених перед Національною поліцією завдань та загроз національній безпеці нашої держави, слід зауважити, що прослідковуються логічна послідовність і методичність у реформуванні сектору безпеки України та сил безпеки, зокрема як правоохоронних та розвідувальних органів, державних органів спеціального призначення з правоохоронними функціями, сил цивільного захисту та інших органів, на які Конституцією та законами України покладено функції із забезпечення національної безпеки України.

Нормативно-правове закріплення нової для України форми поліцейської діяльності – проведення поліцейських операцій та розмежування її зі спеціальною поліцейською операцією за підставами і суб'єктами проведення сприяє вирішенню завдань із злагодженості застосування підрозділів, координації їх дій, розумному використанню сил та засобів для вирішення поставлених завдань, зокрема, та забезпечення адекватного, відповідного, законного, пропорційного і ефективного реагування на явища, тенденції і чинники, що унеможливають чи ускладнюють або можуть унеможливити чи ускладнити реалізацію національних інтересів та збереження національних цінностей України у відповідності до принципів та традицій поліцейської спільноти Європейського Союзу.

На основі аналізу нормативно-правових актів, що регламентують проведення поліцейських операцій, слід акцентувати, що формами службово-бойової діяльності підрозділів Національної поліції України під час організації та проведення поліцейських операцій є діяльність у складі груп оперативного управління та груп оперативного шиккування.

1. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII // Відомості Верховної Ради України. 2015. № 40-41. Ст. 379. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/80-19/page>.

2. Про Національну гвардію України: Закон України від 13.03.2014 № 876-VII // Відомості Верховної Ради України. 2014. № 17. Ст. 594. <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/876-18/page>.

3. Про затвердження Положення про Міністерство внутрішніх справ України: Постанова Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2015 р. № 878. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/878-2015-%D0%BF>.

4. Про національну безпеку України: Закон України від 21 червня 2018 року № 2469-VIII. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2469-19>.

Уваров В.Г.

д.ю.н., доцент, керівник Генеральної інспекції Генеральної прокуратури України, заслужений юрист України

ДОТРИМАННЯ ПРАВОВИХ СТАНДАРТІВ ПРИ ЗАСТОСУВАННІ ЗАПОБІЖНИХ ЗАХОДІВ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

З прийняттям чинного Кримінального процесуального кодексу України система запобіжних заходів отримала концептуально новий вигляд. Зокрема, запобіжним заходам відведено окрему Главу 18 «Запобіжні заходи, затримання особи», яка структурно входить до Розділу II «Заходи забезпечення кримінального провадження». Відтак, відповідно до положень статті 176 чинного КПК України до системи запобіжних заходів входять: 1) особисте зобов'язання; 2) особиста порука; 3) застава; 4) домашній арешт; 5) тримання під вартою. При цьому, тимчасовим запобіжним заходом є затримання особи.

Слід погодитись із думкою В.К. Матвійчука, що чинний КПК України, окрім учасників кримінального провадження, які мають право ініціювати обрання запобіжних заходів та приймати рішення про їх застосування, встановлює коло осіб до яких може бути застосовано запобіжний захід, а саме тільки до підозрюваного або обвинуваченого. А також наголошено, що до особи, яка затримана за підозрою у вчиненні кримінального правопорушення, може бути застосовано тільки один запобіжний захід, який може бути змінено у ході подальшого провадження [1, с. 73]. Таким чином, передбачена законодавцем альтернативність надає змогу слідчому, прокурору, слідчому судді, суду право застосовувати найбільш ефективні з них, при цьому враховувати тяжкість вчиненого кримінального правопорушення, особу правопорушника та інші обставини, що у своїй сукупності можуть об'єктивно впливати на хід досудового розслідування та прийняття за його результатами законне, обґрунтоване та об'єктивне рішення.